JØRGEN BREKKE

UNETON

"Lue tätä unettomana, ja sellaisena säilyt kunnes kirja on luettu."

– Sande Blad

Johnny Kniga

JØRGEN BREKKE

UNETON

SUOMENTANUT PÄIVI KIVELÄ

Johnny Kniga

ALKUTEOS:

Drømmeløs

COPYRIGHT © GYLDENDAL NORSK AS 2012 [ALL RIGHTS RESERVED]

CORNELIS VREESWIJK -SITAATIN S. 62 SUOMENTANUT JUHA VAINIO

CARL MICHAEL BELLMAN -SITAATIT

S. 67 JA S. 81 SUOMENTANUT AALE TYNNI, S. 157 JUKKA TABERMANN

JOHNNY KNIGA KUSTANNUS

IMPRINT OF WERNER SÖDERSTRÖM CORPORATION

PL 341, 00101 HELSINKI

ISBN 978-951-0-39521-9

PAINETTU EU:SSA.

Pikku Charles, käy uinumaan,
ei huolta nukkuvalla.
Iskut, murheet, vaivat vaan
oottaa maailmalla.
Maistaa ehdit elämää
kun jo taival kesken jää,
maadut mullan alla.

CARL MICHAEL BELLMAN

PROLOGI

Kärpänen tasapainoili terää pitkin siivet supussa.

Miten se pysyi siinä?

Jos hän kääntäisi kirveen ja iskisi sen hakkuupölkkyyn, hän halkaisisi kärpäsen kahtia. Siis jos se pysyisi terällä. Mutta eiväthän ne koskaan pysyneet, kärpäset. Eivät istuneet paikallaan. Niin kuin hän itse istui. Flyygelin ääressä joka päivä, isä selkänsä takana. Isä ja hänen kädessään tahtipuikko, lahja kapellimestarilta joka oli kuuluisampi kuin isä. Tahtipuikko iski kipeästi sormille.

Teen paljon virheitä, koska minulla ei ole musiikki sormissa niin kuin isällä, poika ajatteli.

Nuottivihkoja hän luki mielellään. Hän näki niissä kuvia ja hahmoja, salaisuuksia kielellä jota hän ymmärsi vain puolittain. Hän ei koskaan lukenut niitä isän nähden. Se olisi ruokkinut isän haaveita, antanut hänelle toivoa ja tehnyt hänestä vielä julmemman.

Sormet. Kirves. Kärpänen.

Hän puhalsi siihen, ja se lensi suristen kattoparruja kohti. Sitten hän käänsi kirveen. Kun hän harotti sormiaan, hakkuupölkyn lovet näkyivät niiden välistä. Rosoisella pölkyllä lepäsi oikea käsi. Hän oli vasenkätinen eikä halunnut menettää niitä sormia joita tarvitsi. Niinpä hän tähtäsi oikean käden pikkusormeen ja nimettömään. Ne olivat kaksi vähiten tärkeää. Täytyi vain osua oikeaan kohtaan, ei liian ylös eikä liian alas. Jos hän iskisi poikki vain sormenpäät, se ei riittäisi. Hän keskittyi.

Kirves suhahti ilmassa ja osui tarkasti keskimmäisten sorminivelien alapuolelle. Ääni ehti hänen aivoihinsa ennen kuin kipu. Narskahdus,

kuin äidin pilkkoessa porkkanoita. Sen jälkeen pyöri mykkäfilmi. Kaksi sormea lensi kumpikin omassa kaaressaan hakkuupölkyltä ja putosi autotallin kostealle lattialle. Kumisormet, jotka pomppivat poispäin ja pysähtyivät. Vasta kun ne eivät enää liikkuneet, hän tunsi kättä polttavan kuumuuden.

Silloin kuului isän ääni oven takaa.

”Jos lakkaat temppuilemasta ja yrität soittaa kunnolla tällä kertaa, saat tulla takaisin sisälle.”

Autotallin ovi aukeni.

Isä pysähtyi ja tuijotti häntä hievahtamatta. Ensin hänen kasvonsa olivat jäykät ja ilmeettömät kuin rintakuvalla. Sitten ne halkesivat.

Hän oli tajunnut.

Huutoa seuranneessa hiljaisuudessa isokokoinen mies kaatui. Hän itse jäi seisomaan aivan rauhallisena, kuunnellen veripisaroiden napsahduksia lattiaan. Rytmikkäitä kuin koskettimien painallukset. Viimeinkin hänen sormistaan tuli musiikkia.

Sormet. Veripisarat. Lattia.

Viimeinkin tuli loppu hirvittävistä tunneista pianon ääressä.

OSA 1

1

Tukholma, 1767

Christian Wingmark käänsi katseensa kämmenellään lepäävistä arpanopista kellosepän otsalla istuvaan kärpäseen. Se kiersi hitaasti ympyrää vastapäivään. Heidän välissään kohosi kolikkokasa. Yli sataseitsemän riikintaalaria. Millään muulla ei ollut merkitystä. Kaikki heitot, joissa kolmen nopan summaksi tulisi yli yhdeksän, toisivat hänelle koko potin. Mikään muu kuin pelipöytä ei voinut tarjota sellaista mahdollisuutta parempaan elämään hänenlaiselleen trubaduurille ja hurjastelijalle, joka muuten eli liassa ja kurjuudessa.

Pöydän ympärillä oli paljon väkeä, mutta hän keskittyi kelloseppään, jolta aika oli karannut. Jean Fredman näytti vaisulta aivan kuin hänet olisi lyöty jo etukäteen. Joskus ennen hän oli ollut vastuussa Suurkirkon kellosta, valtakunnan pääkaupungin ajasta, ollut arvostettu mies, yksi parhaista. Silloin hänestä olisi voinut tehdä lauluja. Mutta kukapa haluaisi laulaa hänestä nyt? Wingmark ei tiennyt, mikä häneltä oli alun perin lyönyt jalat alta – verstaan menetys, pelihulluus vai viinanhimo – mutta poissa oli kaikki järki ja järjestys, mies tuskin edes tiesi mitä kello oli. Nykyään häntä pitivät pelipöydän ääressä vain mielettömät haaveet ja hänen kätensä olivat niin tottuneet nostelemaan pikaria, etteivät kohta muuta osaisikaan.

Potista pelasivat enää vain he kaksi. Kelloseppä, joka jo näki Kharonin viittovan kuohuvalta joeltaan, ja nuori trubaduuri, joka ehkä oli löytänyt muusansa.

”Kirjoitin eilen laulun, joka tekee minusta vielä rikkaan ja kuuluisan”, hän sanoi äänekkäästi katsojille ja huomasi käsiensä lakkaavan

vapisemasta. ”En tarvitse muuta kuin tämän potin. Sillä kyllä maksaa painatuskulut.”

Joukko hiljeni. Piinaava odotuksen hetki oli hänelle tuttu.

”Äh, ole hiljaa ja heitä ne helvetin nopat!” huusi yksi pöydän ympärillä tungeksivista miehistä.

Näin isosta potista ei ollut koskaan pelattu Den Gyldene Fredenin kapakassa, ja kaikki asiakkaat olivat kokoontuneet kahden pelaajan ympärille odottaen kärsimättöminä tulosta.

”Ei, kerro lisää siitä laulusta”, kuului bassoääni.

Se kuului kapakan isännälle, punanenäiselle musikaaliselle lahjakkuudelle, joka kapakanpidon lisäksi soitti käyrätorvea, huilua, lyyraa, oboeta, fagottia, klarinettia, bassoviulua ja harppua ja sitä paitsi huijasi kuin laiska rumpali. Hän istui miesten joukossa pöydän ääressä ja oli joutunut ulos pelistä jo monta kierrosta aiemmin.

Wingmark vilkaisi isäntää, pyyhkäisi otsaansa ja kuivasi kätensä housunlahkeeseen.

”Jos teillä tosiaan on laulu, joka riittää nostamaan teidänlaisenne rentun kunniaan ja maineeseen, niin haluaisinpa kuulla sen”, kapakoitsija sanoi vaarallinen pilkahdus silmissään. Kaikki pöydässäistujat virkaheittoa kelloseppää myöten remahtivat nauruun. Eivät uskoneet häntä. Mutta väliäkö sillä. Jonakin päivänä he saisivat nähdä hänen todellisen minänsä.

Wingmark istui vaiti, kunnes kaikki rauhoittuivat. Sitten hän sanoi:

”Tänä iltana annan mieluummin noppien puhua puolestani.” Hän katsoi Fredman-parkaa, joka lakkasi heti nauramasta.

”Hyvin puhuttu, heitä sitten”, sanoi hilpeä kapakoitsija.

Sinä hetkenä hänen sydämensä seisahtui. Hän katsoi noppia, jotka kierivät edestakaisin hänen nihkeällä kämmenellään. Hän maiskautti kieltään, polki jalkaa mielessä soivan julkaisemattoman laulun tahtiin ja joi viimeisen kulauksen pikaristaan. Sitten pysähtyi aikakin. Tuntui kuin kelloseppä olisi imaissut sen kuumeiseen rintaansa. Wingmarkin käsi liikkui. Ensin pöydänreunan ulkopuolelle, jäi siihen. Kaikki katsojat kumartuivat eteenpäin kuin nähdäkseen noppien silmäluvun juuri ennen heittoa. Sitten käsi piirsi kaaren ilmaan. Nopat irtosivat kämme-

neltä ja hänestä tuntui kuin hän olisi heittänyt pieniä palasia itsestään pöydälle. Hän seurasi katseellaan vain yhtä kolmesta nopasta, sitä joka pysähtyi kaikkein viimeiseksi. Hetken se keikahteli viitosen ja ykkösen välillä, mutta jäi lopulta ykköseksi.

Hän sulki silmänsä ja mietti. Minun on saatava vähintään yhdeksän niillä kahdella nopalla, joita en ole uskaltanut vielä katsoa. Eikö hänellä sittenkään ollut onnea? Viimein hän avasi silmänsä ja kohtasi Fredmanin katseen. Wingmark ymmärsi kellosepän jo katsoneen. Hän tuijotti voitetun miehen silmiin. Kiireesti hän käänsi katseensa alas, pöydällä lepääviin kolmeen noppaan. Vain se yksi näytti ykköstä. Toiset kaksi olivat viitosia. Samalla hetkellä hän lyyhistyi kasaan ja tunsi otsansa jysähtävän pöytään. Ihmeellinen uusi sävelmä täytti hänen päänsä.

Hän nousi puolipökerryksissä pöydästä ja nosti kätensä pystyyn.

Kapakassa leviävä riemu oli melkoisen hillittyä, ja hän ymmärsi useimpien pitäneen kellosepän puolta. Mutta mitäpä väliä sillä oli? Se ei laimentanut hänen huumaansa. Tänä iltana hän tarjoaisi pikarin heille kaikille. Huomenna hän menisi kirjanpainajan puheille.

Silloin ulko-ovelta kuului karjaisu ja kaikki kääntyivät katsomaan. Ovella seisoi iso ja roteva mies, yli kolme kyynärää pitkä. Hän oli pukeutunut herraskaisesti, ja herrasväkeä Wingmark tiesi hänen olevankin.

Kaksi päivää aiemmin hän oli kirjoittanut laulun herra Erikin vanhimmalle tyttärelle, jota oltiin naittamassa. Saamansa palkkion hän oli sijoittanut tähän pottiin. Nyt hän oli ainoa joka ymmärsi, miksi tuo raivostunut mies seisoi Den Gyldene Fredenin ovella. Mies oli herra Erikin uskottu palvelija. Laulu ei ollut miellyttänyt ylhäistä herraa. Wingmark oli sitä sepittäessään antanut luovuudelle ylivallan ja jokin laulussa oli saanut aatelismiehen tuohtumaan. Ehkä se että hän oli verrannut herra Erikin tytärtä Afroditeen, tai sitten ne lauluun punotut röyhkeät raamattuparodiat, joihin hän itse oli ollut niin tyytyväinen.

”Missä on se kirottu *bluffeur*?” mies karjui ovelta.

Kaikki astuivat askeleen sivuun kuin olisivat vaistomaisesti tajunneet asian liittyvän jotenkin Wingmarkiin. Hän oli voittanut suurimman potin Den Gyldene Fredenin historiassa, eikä kukaan voittanut sellaista pottia rankaisematta.

Kymmenellä kiukkuisella askeleella roteva mies harppoi pöydän ääreen.

”Vai täällä te istutte, te joka sanotte itseänne runoilijaksi vaikka tosiasiassa olette pelkkä huijari, joka ei kykene muuhun kuin loukkaamaan kaikkea hyvää ja ylevää.” Hienosti pukeutunut herra katsoi häntä halveksivasti. ”Mutta miksi tuhlaan sanojani teihin?”

Wingmark huomasi miehen kädessä miekan. Vyöstään mies veti toisen. Jälkimmäisen aseen hän heitti pöydälle niin että hopea- ja kuparikolikot sinkoilivat.

Wingmark tuijotti lumoutuneena miekkaa ja rahoja, joiden oli määrä lunastaa hänet veloista ja kurjuudesta. Millä rahalla hän voisi päästä tästä pinteestä?

”Tarttukaa kalpaan tai jättäkää siihen! Joka tapauksessa otan teidät hengiltä, te kurja mato.”

Wingmark otti miekan pöydältä.

”Saatatte olla oikeassa”, hän sanoi. ”Laulu ei ollut parhaita töitäni. Mutta kunnian mies kun olette, uskoisin että haluatte selvittää tämän ulkosalla?” Hän osoitti ovea.

”Mikäpä siinä. Minulle on yhdentekevää, mistä aloitatte matkanne helvettiin.” Mies viittasi Wingmarkia menemään edeltä.

Trubaduuri mietti hetken, pystyisikö mitenkään sujauttamaan muutaman kolikon taskuunsa vastustajan huomaamatta, mutta tuli siihen tulokseen että rahat olivat mennyttä. Nyt oli henki kyseessä.

Hän käveli hitaasti kapakan ovesta ulos outo miekka kädessään. Hänen perässään tuli herra Erikin palvelija Den Gyldene Fredenin asiakkaat kannoillaan. Österlånggatanilla hän kumarsi vastustajalleen ja asettui aloitusasentoon vilkaisten samalla ympärilleen. Sitten hän heitti miekan maahan ja kääntyi. Selin vastustajaansa hän nykäisi housut polviin, kumartui ja paljasti koko kalvakan takalistonsa.

”Tässä teille vilpitön mielipiteeni herra Erikin tyttärestä, viekää herralle parhaat terveiseni”, hän sanoi ja kääntyi taas haastajaansa päin.

Herra Erikin mies seisoi hetken lamaantuneena, suu ammollaan. Sitten hän kohotti miekkansa.

Wingmark näytti hänelle pitkää nenää ja kuuli katsojajoukon nauraa

hohottavan. Sitten hän tähtäsi aukkoon, jonka oli katsonut valmiiksi jo etukäteen, ja pinkaisi juoksuun. Hän sukelsi kahden puolihumalaisen katsojan välistä ja tunkeutui väkijoukon läpi. Parin ensimmäisen askeleen jälkeen hän kompastui irtonaiseen katukiveen ja putosi polvilleen, mutta pääsi pystyyn ennen kuin kukaan ehti pysäyttää häntä. Sitten hän juoksi minkä jaloistaan pääsi eikä kukaan enää saanut häntä kiinni. Viime töikseen Tukholmassa hän kaatoi omenanmyyjän pöydän Prästgatanilla ennen kuin ryntäsi kurjaan vuokrahuoneeseensa ja sieppasi mukaan luuttunsa, muistikirjansa ja aivan liian vähäiset rahavaransa.

Sitten hän katosi iäksi Tukholman kaupungista. Hän tiesi mitä oli tehnyt. Herra Erikiä, tämän tytärtä ja lakeijaa ei loukattu rankaisematta. Jos hän astuisi jalallaankaan kaupunkiin, hän olisi mennyttä.

Hän löysi hiljaisen ratsupolun, joka johti kaupungista luoteeseen. Vain pari kertaa hän kääntyi katsomaan taakseen, kohti saarille rakennettua Tukholmaa. Se oli kaunis kaupunki, täynnä haaveita ja laulua. Monet sen kujat olivat kuin luotuja tanssiin pohjolan pitkinä kesäöinä. Mutta talvella ne olivat kylmiä ja lunta täynnä. Tukholmassa hän oli viettänyt parhaat ja pahimmat vuotensa. Nähnyt nuoruutensa katoavan. Kaikista kurjuuden vuosista, naisjutuista ja juopottelusta huolimatta hän muisti, ettei hänen oikea nimensä ollut Christian Wingmark ja että hän oli oppinut soittamaan ensimmäistä luuttuaan aivan toisessa kaupungissa, toisessa maassa, missä hän kerran oli ollut onnellinen.

Kun kaupunkia ei enää erottanut ja metsä ympäröi häntä joka puolelta, hän sai seurakseen laumoittain kärpäsiä. Ne olivat ilmaantuneet tänä keväänä kiusallisen aikaisin. Ihmiset sanoivat sen johtuvan harvinaisen lämpimistä öistä. Nyt kärpäset eivät kuitenkaan vaivanneet häntä. Hän kuunteli niiden surinaa ja kuvitteli sen sävelmäksi.

Sitten hän alkoi sepittää uutta laulua.

2

Riitapukari Löfberg ei ollut hänen oikea nimensä, hän käytti sitä vain mielessään. Hän tuli kohtaan johon kadulta puhalsi tuuli, ja pysähtyi. Tuuli oli epäluotettava, vaihteli jatkuvasti. Puiden lomasta hän erotti Ludvig Daaes gaten, missä lumihiutaleet vilisivät katulamppujen ohi kuin äänettömät hyönteisparvet yöllä. Autoliikenne oli loppunut ja jättänyt Trondheimin hiljaisuuden valtaan. Hengitys oli nyt hitaampaa eikä päässä liikkunut juuri mitään. Ei muuta kuin muistikuva unesta. Hän ei ollut nähnyt minkäänlaisia unia moneen viikkoon, mutta vanhat unet kieppuivat jatkuvasti ajatuksissa kuin kuihtuneet lehdet. Hän oli tavannut pirun Nonnegatalla, aivan sen kioskin kohdalla josta hän kävi joka päivä ostamassa tupakkaa.

Saatana oli kohtelias mies, jolla oli musta päällystakki ja ontto katse.

”Joko sinä viimeinkin tulit hakemaan minua?” hän kysyi.

”En”, piru vastasi. ”Olet ollut täällä jo pitkään.”

Kun hän kysyi mitä se tarkoitti, hän ei saanut vastausta. Vasta herättyään hän ymmärsi sanojen merkityksen: helvetti on sitä, että elämäsi jatkuu entisellään.

Hitaasti hän antoi unen aaveen kadota yön pimeään. Hän otti soittorasian takintaskusta ja veti sen käyntiin. Sävelet alkoivat heti kun hän irrotti otteensa avaimesta. Hän kääntyi, palasi pari askelta ja laski soittorasian naisen päälle. Samassa hän kuuli askelia autiolta kadulta.

*

Tuntui kuin tuuli olisi puhaltanut katujen suuntaisesti ja työntänyt häntä selästä koko matkan, aivan kuin yrittäen kiirehtiä häntä jääkylmillä

henkäyksillään tällä yöllisellä retkellä, ajaa takaisin sänkyyn, missä hänen olisi pitänyt maata kuorsaavan miehensä vieressä. Evy Saupstad ei ollut tällä kertaa onnistunut nukahtamaan ennen kuin mies pani sahalaitoksensa käyntiin, ja sitten olikin jo myöhäistä. Sen siitä sai kun nukkui niin sikeästi lentokoneessa Teneriffalta tullessa. Hän kadehti miestään, joka oli vastoin tahtoaan joutunut säästämään unet kotiin. Ludvig Daaes gaten ja Bernhard Getz' gaten kulmassa, omassa Rosenborgin kaupunginosassaan, hän pysähtyi ja antoi koiran tehdä tarpeensa. Hän vilkaisi kelloa. Puoli neljä yöllä. Onneksi lomaa oli vielä muutama päivä jäljellä, aamulla voisi nukkua pitkään.

Koira sai asiansa tehdyksi. Hän otti taskustaan pienen mustan muovipussin ja kumartui poimimaan jätöksen siihen.

Hän seisoi kadun sillä laidalla, mistä alkoi tiheä metsikkö. Omakotialueen vihreä keuhko oli metsäinen rinne, joka kohosi jyrkkänä muutaman sadan metrin päähän Skyåsvegenille asti. Koska rinteen takaa alkava korkeampi harju oli nimeltään Kuhaugen, paikalliset olivat ristineet rinteen Pikku Kuhaugeniksi.

Noustessaan kumarasta hän kuuli sävelmän. Se kuului jostakin puiden lomasta. Hidas, keinuva laulu, kirkkaasti helisevä. Hän lähti kävelemään äänen suuntaan.

Vajaan kymmenen askeleen päässä tieltä hän erotti jotakin talvisen paljaiden puunoksien läpi siivilöityvässä valossa. Se oli kaunis pieni esine, sylinterin muotoinen soittorasia, jonka kannella pyöri tanssiva ballerina musiikin soidessa. Näytti kuin ballerina olisi yrittänyt ravistella pois hiuksiinsa laskeutunutta lunta. Pian sen jälkeen kun Evy Saupstad oli huomannut soittorasian, ballerina pysähtyi yllättäen ja musiikki vaikeni. Äkkiä puiden keskellä tuli hiljaista. Hän seisoi paikallaan odottaen silmien tottuvan pimeään ja ajatteli, miten hiljaista juuri tähän aikaan vuorokaudesta oli. Yksinäisinä tunteina. Jos Trondheimin kaltaisessa kaupungissa tosiaan halusi olla yksin, kannatti lähteä ulos tähän aikaan.

Koira alkoi yhtäkkiä haukkua ja silloin hän huomasi sen. Soittorasia ei ollutkaan maassa. Lumi oli peittänyt valkoisen verhonsa alle ihmishahmon, elottoman ruumiin. Kahlatessaan lähemmäksi hän huomasi myös, että lumi oli kaulan ympärillä punaista. Veri oli valunut

auki viilletystä kurkusta ja hyytynyt pakkasessa. Metallin haju häivähti hänen sieraimissaan ja katosi pyryyn ja viuhuvaan tuuleen.

Evy Saupstad nyyhkäisi. Hän katsoi pelokkaana ympärilleen. Ruumiin luota johtivat jalanjäljet vähän matkaa syvemmälle metsään ja kaarsivat sitten kohti moottoripyöräkerhon sisäänkäyntiä. Kerholla oli tilat vanhassa pommisuojassa, joka oli louhittu Pikku Kuhaugenin kallioon. Sisäänkäynti oli viitisenkymmentä metriä ylempänä Ludvig Daaes gatella, Rosenborgin koulun suunnassa. Myös jalanjäljet olivat peittymässä lumeen. Evy kääntyi ja pakeni koirineen takaisin kadulle, joka oli vain muutaman metrin päässä. Kun he pääsivät metsästä, koira lakkasi haukkumasta. Ihme kyllä tuo pieni olento sai hänet tuntemaan olonsa turvallisemmaksi, vaikka hän tajusikin ettei vanha kääpiömäyräkoira voisi mitään sille hirviölle, joka tuon kauhean teon oli tehnyt.

Hän otti puhelimen esiin ja soitti hätänumeroon.

*

Mies oli kävellyt pommisuojan suuntaan. Hän erotti naisen siitä missä nyt seisoi. Nainen kumartui taputtamaan koiraa, joka oli onneksi lakannut haukkumasta. Hän ei voinut sietää koirien haukkua. Se aiheutti surinaa päässä. Hän hengitti niin syvään kuin pystyi.

Nyt se naisihminen otti puhelimen taskustaan ja alkoi näppäillä numeroa.

Hän katseli naista tämän puhuessa puhelimeen. Hän kuuli kimakan äänen mutta ei erottanut sanoja. Hänen jalanjälkensä olivat peittymässä, mutta ruumis oli löytynyt ennen kuin se ehti kadota valkoisen vaipan alle. Oliko sillä merkitystä? Hän käveli kiertotietä autolleen ja lähti ajamaan kotiin päin, kohti makuuhuoneen kellanruskeaa kattoa ja unettomia, levottomia tunteja.

3

Komisario Odd Singsaker ymmärsi olleensa liian pessimistinen ostaessaan edelliskesänä uuden sängyn avioeron jälkeen. Syystä tai toisesta hän oli kuvitellut nukkuvansa yksin lopun ikäänsä ja hankkinut yhden hengen vuoteen. Tosin se oli melkoisen leveä yhdelle nukkujalle, mutta silti aivan liian kapea kun vieressä makasi naispuolinen amerikkalainen murhatutkija, joka nukkui kuin virkeä käärme ja häiritsi häntä yhtenään unisilla hyväilyillään. Sietämätön tilanne, jos sängyssä oli tarkoitus nukkua, niin kuin toisinaan oli.

Kello oli kaksi yöllä. Hän oli herännyt siihen, että Felicia laski kätensä hänen olkapäälleen. Hän siirsi käden varovasti peitolle. Sitten hän kuunteli naisen hengitystä pimeässä ja mietti unta, jota oli juuri nähnyt. Siinä hän oli riidellyt Felician kanssa, juuri niin idioottimaisesta asiasta kuin vain unessa voi. Hän oli kertonut Felicialle ettei koskaan kuunnellut musiikkia, ei ainakaan vapaaehtoisesti. Tästä tiedosta Felicia suuttui aivan käsittämättömästi ja uhkasi matkustaa takaisin Valtoihin. Mitä hänen pitäisi sanoa? Vaatteet kastuivat läpimäriksi. Paidanhihoista tippui hikeä.

Juuri silloin Felicia laski kätensä hänen olkapäälleen ja hän heräsi. Huojentuneena. Yhtä paljon siitä ettei Felicia matkustaisi mihinkään kuin siitäkin ettei hän hikoillut. Iho oli aivan kuiva. Hän mietti liittyikö uneen salainen viesti, mutta ei keksinyt sellaista. Hän oli jo aikoja sitten myöntänyt Felicialle suorastaan inhoavansa musiikkia, ja Felicia oli vain nauranut kun hän oli selittänyt sen johtuvan siitä, että musiikki häiritsi hänen ajatuksiaan.

”Onko sinun sitten pakko ajatella koko ajan?” Felicia kysyi.

”Taitaa olla”, hän vastasi.

Nyt hän tuijotti pimeään. Felicia liikahti hänen vieressään ja maiskautti suutaan.

Pelkään menettäväni hänet, hän ajatteli. Uni ei merkinnyt mitään muuta, se oli ilmaus hylätyksi tulemisen pelosta. Totta puhuen hän ei vieläkään oikein ymmärtänyt, miksi Felicia Stone oli jäänyt Trondheimiin alkusyksyn tapahtumien jälkeen. Miksi Felicia oli valinnut hänet?

Kesti kauan ennen kuin hän sai uudestaan unen päästä kiinni. Ja kun hän viimein nukahti, puhelin herätti hänet vain hetkeä myöhemmin. Hän sieppasi sen yöpöydältä.

Herätyskello näytti kolmea minuuttia yli neljää. Hetken hän makasi tuijottaen pientä, valaisevaa kännykkää, joka värisi hänen kädessään kuin sopuli. Näytöllä näkyi pomon nimi: Gro Brattberg, Trondheimin poliisilaitoksen väkivaltarikosyksikön johtaja.

Puoli tuntia myöhemmin Odd Singsaker seisoi pyryssä Ludvig Daaes gatella ja huomasi että hänellä oli jäänyt pyjamantakki päällystakin alle. Pukeutuminen oli tänä aamuna ollut hieman liian pikainen toimitus hajamieliselle komisariolle. Pyjama, outoa kyllä viimeinen joululahja ennen eroa hänen entiseltä vaimoltaan Annikkenilta, oli paksua flanellia ja lämmitti mukavasti talvivaatteiden alla. Hän pani takin ylimmän napin kiinni ja toivoi ettei rikospaikkatutkija Grongstad, joka tuli häntä kohti metsiköstä, ehtinyt huomata takin alta pilkistävää kaulusta. Puiden lomassa joukko valkopukuisia teknikoita työskenteli hitaasti ja järjestelmällisesti. Heidän hahmonsa melkein katosivat pyryyn, toisinaan he mumisivat hiljaa keskenään. Virkapukuiset poliisit olivat jo eristäneet alueen.

Grongstad oli maltillinen trøndelagilainen, joka puhui harvoin tyhjiä tai kertoi Singsakerille ja muille taktisille tutkijoille tarpeetonta tietoa. Nyt hän oli kuitenkin kiihtynyt.

”Helvetin tuisku!” hän sanoi. ”Tärvelee koko rikospaikan. Kaikki hienot jalanjäljet ovat jo poissa. Hiton huono tuuri, että täksi yöksi sattui lumisade.”

”Tähän aikaan vuodesta sataa usein lunta”, Singsaker sanoi kuivasti.

”Mutta miksi juuri tänä yönä? Harvoin pääsee näin tuoreelle rikospaikalle. Ruumis on vielä lämmin. Ja sitten vuoden kovin lumisade turmelee kaiken.”

”Ajattele mieluummin, että meillä oli onnea. Jos se nainen ei olisi ulkoiluttanut koiraansa keskellä yötä, emme luultavasti olisi löytäneet yhtään mitään ennen kuin keväällä. Kyllä te varmasti sieltä jotain löydätte.” Ja koska Singsaker tunsi Grongstadinsa, hän lisäsi: ”Tai ehkä olette jo löytäneet?”

”Kyllähän me”, Grongstad sanoi. ”Pari juttua olen pannut merkille.” Nyt hän oli taas entisellään. ”Jalanjäljistä ei ole enää todistusaineistoksi, mutta ne eivät ehtineet peittyä kokonaan. Veikkaisin kengännumeroksi vähintään neljäkymmentäkaksi, eli hyvin todennäköisesti kyseessä on mies. Jäljistä erottaa, mistä hän tuli ja mihin päin hän lähti. Näyttää siltä että hän teki muutaman kierroksen metsässä ennen kuin jatkoi matkaa. Kiinnostavinta on se, että hän näyttää tulleen metsikköön tältä kadulta ja poistuneen metsästä tuolla ylempänä moottoripyöräkerhon luona.” Grongstad osoitti puiden välissä olevaa aukkoa, joka oli suunnilleen kymmenen metrin päässä heistä.

Singsaker yritti verrytellä aivojaan, joille aamuherääminen oli käynyt entistäkin vaikeammaksi edellisvuonna tehdyn aivoleikkauksen jälkeen.

”Hän ei siis palannut pysäköidylle autolle”, hän totesi.

”Niin juuri. Hän on tietysti voinut tulla autolla, mutta kuten sanoit, hän ei ehkä pysäköinyt metsikön kohdalle niin kuin tuntuisi luonnolliselta, jos aikoo viedä sinne ruumiin.”

”En oikein tiedä kuuluvatko sanat ’luonnollinen’ ja ’viedä ruumiin’ samaan lauseeseen, Grongstad”, Singsaker sanoi. ”Mutta ymmärrän mitä tarkoitat.”

”Autonjäljet vahvistavat sitä teoriaa, että hän on tullut jalan. Tai siis jälkien puute. Muutama auto on ajanut tätä katua viime tuntien aikana. Niidenkin jäljet ovat melkein lumen peitossa. Mikään ei kuitenkaan viittaa siihen, että tässä olisi seissyt auto samaan aikaan kun metsässä on kävelty. Jos joku olisi yrittänyt pysäköidä huomaamatta, olisi ehkä ollut luontevinta jättää auto moottoripyöräkerhon sisäänajotielle, siihen

kohtaan joka ei näy kadulle. Siellä ei ole autonjälkiä, ei edes vanhoja. Kuten ymmärrät, emme voi päätellä puoliksi peittyneistä jäljistä mitään varmaa. Emme tiedä edes ovatko kaikki jäljet saman henkilön jättämiä, näyttää siltä kuin murhaaja olisi liikuskellut paljon ympäriinsä. Ja sitten on vielä löytäjän jäljet. Nainen meni paikalle suunnilleen samasta kohdasta kuin murhaajakin ja tuli takaisin omia jälkiään, ja saattaa olla että siitä on kulkenut kolmaskin henkilö."

"Teoriassa uhri on siis voinut tulla joko yksin tai murhaajan kanssa ja hänet on surmattu täällä?"

"Se on mahdollista. Mutta siinä tapauksessa kaikki kävi nopeasti ja ilman erityistä kamppailua. Verijäljistä ei toistaiseksi ole löytynyt mitään mistä saisi vinkkiä. Nekin ovat peittyneet melkein kokonaan lumeen, ja kurkun ympäriltä löytyi vain pieniä määriä verta. Se on saattanut valua surmahetkellä, mutta yhtä hyvin mies on voinut viillellä naista jälkeenpäin."

"Älä viitsi, Grongstad, sanoitko 'viillellä jälkeenpäin'?" Singsakeria kylmäsi äkkiä ja hän muisti edellissyksynä tutkimansa tapauksen, niin sanotut palimpsestimurhat. Kaikki ne nyljetyt ruumiit.

"Hän on irrottanut jotain naisen kurkusta. Ensin luulimme että hän oli vain viiltänyt kurkun auki. Mutta sitten löysimme tämän." Grongstad avasi jalkojensa juuressa olevan laukun ja otti siitä muovipussin. Pussissa oli lyhyen putken muotoinen elin, jota oli paloiteltu. "Luultavasti kurkunpää", Grongstad sanoi. "Tai se mitä siitä on jäljellä. Näyttää kuin tästä olisi poistettu jotain. Mutta se on tietysti Kittelsenin heiniä."

"Kittelsenin, niin", Singsaker sanoi hajamielisesti ja puraisi kieltään. Kittelsen työskenteli laboratoriokeskuksessa patologian ja lääketieteellisen genetiikan laitoksella Pyhän Olavin sairaalassa, ja hän oli Norjan ärein ja samalla tarkin oikeuslääkäri. Singsaker piti hänestä.

"Niinpä, Kittelsen osaa kyllä kertoa mitä täällä on tapahtunut", hän sanoi. "Mutta tuskin syytä siihen. Mitä sinä tästä kaikesta päättelet, Grongstad?"

"Hyvä kysymys. Ja sitten on vielä se soittorasia. Se oli ruumiin vatsan päällä. Siksi se nainen huomasikin ruumiin. Jos se ei olisi soinut, hän olisi vain kävellyt ohi ja ruumis olisi nyt puolimetrisen kinoksen alla.

TRONDHEIM 2011. Outo sävel vetää ohikulkijaa puoleensa, kohti metsää ja nuoren naisen lumista hautaa. Ruumiin päälle on jätetty kehtolaulua soittava antiikkinen soittorasia. Kun komisario Odd Singsaker jäljittää unetonta surmaajaa, etsii tämä laululle täydellistä tulkitsijaa.

TRONDHEIM 1767. Poliisimestari Nils Bayer havahtuu yrttiviinan huurruttamasta unesta ja ehtii tuskin tahraista paitaansa vaihtaa, kun on sännättävä jotain kuollutta trubaduuria katsomaan. Vainaja on tullut tänne kaukaa, mukanaan muutama taaleri ja laulu, joka lupaa vaivuttaa uneen jokaisen, joka sen kuulee.

UNETON 2013. Norjan uusi trilleritähti on *Armon piirillä* esiin noussut Jørgen Brekke. *Uneton* on suvereenisti rytmitetty kahden aikatason mysteeri, viihdyttävää ja tyylikästä jännitystä, jonka henkilöissä on kylliksi outoutta ollakseen kiehtovia ja arkisuutta ollakseen aitoja.

Päällys Mika Tuominen

Johnny Kniga

ISBN 978-951-0-39521-9

84.2 Gyldene freden

WWW.JOHNNYKNIGA.FI

9 789510 395219